

Leerwoordenboek Nederlands

Marilene Gathier
Dorine de Kruyf

Leerwoordenboek Nederlands

Marilene Gathier
Dorine de Kruyf

Website

Bij dit boek hoort een website met extra materiaal.

Deze is te vinden via **www.coutinho.nl/woordenboek**

© 2005 Uitgeverij Coutinho bv

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

Eerste druk 2005, derde oplage 2016

Uitgeverij Coutinho

Postbus 333

1400 AH Bussum

info@coutinho.nl

www.coutinho.nl

Omslag, zetwerk en illustraties: Linda van Putten, Maartensdijk

Noot van de uitgever

Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de uitgever.

ISBN 978 90 6283 444 0

NUR 114

Inhoud

Voorwoord	7
Verantwoording en uitgangspunten woordenboek	8
Hoe gebruik je dit woordenboek?	12
Letters A tot en met Z	13
Groepen woorden	277
Telwoorden	278
Maanden	278
Dagen van de week	279
Kleuren	279
Dieren	280
Groente	282
Fruit	284
Lichaam	286
Het lichaam van binnen	288
Kleding	290
Notities	293

Voorwoord bij de eerste druk

Het *Leerwoordenboek Nederlands* is een basiswoordenboek Nederlands voor beginnende leerders van het Nederlands als tweede taal. Het behandelt ruim 2700, voornamelijk hoogfrequente woorden, afkomstig uit de gangbare NT2-basismethodes. Deze zijn aangevuld met woorden die ook van belang zijn voor beginnende tweedetaalleerders, zoals *inburgeren, nieuwkomer, relatie, website, subsidie*.

De gebruiker vindt bij de trefwoorden een eenvoudige omschrijving, synoniem en/of tegenstelling en voorbeeldzinnen. De omschrijvingen bevatten woorden die in het woordenboek voorkomen. Sommige woorden worden verduidelijkt met behulp van illustraties of overzichtstekeningen, bijvoorbeeld van het lichaam en de lichaamsdelen. Ook is er schrijfruimte voor een aantekening.

Het woordenboek kan worden gebruikt naast alle basismethodes Nederlands voor NT2-cursisten met een lage tot zeer lage vooropleiding (jongeren en volwassenen tot ongeveer CEF-niveau A2 / Meijerink niveau IF).

Een verantwoording van de selectie van de trefwoorden en van de werkwijze van de auteurs, vindt u vanaf bladzijde 8. De gebruiksaanwijzing voor de cursist staat op bladzijde 12.

Bij dit boek hoort een website met een studievoordigheidsdeel voor de cursisten en een handleiding voor de docent. Het studievoordigheidsdeel bestaat uit oefeningen om te leren werken met een woordenboek. Zo oefenen de cursisten onder meer alfabetische volgorde en woordvorming. De sleutel bij de oefeningen vindt u ook op de website: **www.coutinho.nl/woordenboek**

Met het *Leerwoordenboek Nederlands* bieden wij net gestarte of langzaam lerende taalleerders tot CEF-niveau A2 / Meijerink niveau IF een woordenboek dat echt toegankelijk is.

Bij de tweede oplage 2011

In deze oplage zijn fouten gecorrigeerd en gedateerde zaken geactualiseerd.

Dankwoord

Graag willen wij Erica Beerens bedanken voor het meedenken en meelesen en voor haar suggesties. Maarten Krüger bedanken wij voor zijn hulp bij het tot stand komen van de uiteindelijke selectie van de woorden. Tevens willen we Martha Hofman bedanken voor haar aanwijzingen en correcties.

Marilene Gathier
Dorine de Kruyf

Januari 2005/Maart 2011

Verantwoording en uitgangspunten woordenboek

1. Voor wie is het woordenboek bedoeld?

Dit leerwoordenboek is bestemd voor beginnende leerdere van het Nederlands als tweede taal, met een lage tot zeer lage vooropleiding. Dit kunnen zowel volwassenen als jongeren zijn.

Met 'beginnende leerdere' bedoelen we taalleerdere die net aan een taalcursus beginnen tot taalleerdere tot CEF-niveau A2 / Meijerink niveau IF.

2. Doel van het woordenboek

Met dit leerwoordenboek hebben we twee doelen voor ogen:

Ten eerste willen we de doelgroep helpen zelfstandig de betekenis van een woord te achterhalen.

Ten tweede willen we de doelgroep leren hoe je met een woordenboek kunt werken. Bij het woordenboek hoort een website met studievaardigheidsoefeningen, gericht op het werken met een woordenboek.

3. Selectie van de lemma's

Een beperkt aantal woorden in het Nederlands vormt een hoog percentage van het gesproken en geschreven taalgebruik. Veel van de woorden in de bestaande (basis)woordenboeken zijn te moeilijk voor de beginnende taalleerder en hij zal ze dan ook niet snel opzoeken. Ze bemoeilijken voor hem het vinden van woorden die wel binnen zijn bereik vallen. In dit *Leerwoordenboek* is daarom het aantal woorden beperkt tot een basiswoordenschat.

Dit heeft bovendien een praktisch voordeel: de gebruiker beschikt over een handzaam en betaalbaar woordenboek met een beperkt aantal pagina's. Tegelijkertijd blijft het overzichtelijk doordat per pagina maximaal acht tot tien lemma's zijn opgenomen. Dit leerwoordenboek bevat ruim 2700 lemma's.

I Voor de trefwoordenlijst hebben we woorden geselecteerd uit:

- a. *Breekijzer 1 en 2* (Gathier en De Kruyf)
- b. *Ijsbreker 1 en 2* (Liemberg, Tholen, Huizinga, Jansen en Van de Poel)
- c. *Zebra* (Alons, Bienfait e.a.)
- d. *Beter Lezen* (Gathier en De Kruyf)
- e. *Verder Lezen* (Gathier en De Kruyf)
- f. *Wat is een basisschool?* (Kaminski, Lahnstein en Van Leeuwen)

- 2 Soms kwamen we woorden of uitdrukkingen tegen die (inmiddels) minder frequent zijn. Deze hebben we niet opgenomen.

- 3 Bij de selectie hebben we verder gebruikgemaakt van *Woordfrequenties* (onder redactie van Uitdenbogaart). We hebben alle woorden geselecteerd die vaker dan 100 keer in de door Uitdenbogaart bestudeerde teksten voorkwamen. 98,5% van deze teksten bleek te bestaan uit 560 frequent voorkomende woorden. Woorden die de gebruikers niet vaak tegen zullen komen doordat ze erg formeel zijn of schrijftaal, hebben we niet opgenomen (*betreffen, thans, vormen*).
- 4 We hebben ook het *Basiswoordenboek Nederlands* (De Kleyn en Nieuwborg) gescand op woorden die nog niet in de lijst stonden.
- 5 Van frequent voorkomende onregelmatige werkwoorden hebben we de vormen van de o.v.t. en v.t.t. opgenomen.
- 6 Woorden die voor anderstaligen belangrijk zijn, maar die in de methodes minder vaak voorkomen, hebben we toegevoegd (*verblijfsvergunning, allochtoon, asielzoeker, inburgeren, nieuwkomer, relatie, website, subsidie*).

4. Welke betekenissen zijn opgenomen?

- 1 We hebben zoveel mogelijk die betekenissen opgenomen die een beginnende tweedetaalleerder van het Nederlands nodig zal hebben. Weinig frequente betekenissen zijn dus niet opgenomen, want hoe meer betekenissen er staan, des te moeilijker het voor de gebruiker is om de betekenis te vinden die hij nodig heeft.
- 2 Als een minder frequent woord met meerdere betekenissen maar in één basismethode voorkomt, is gekozen voor de betekenis die het woord heeft in die context. Zo komt het woord *bol* alleen in Ijsbreker 2 voor, in de betekenis bloembol. Andere betekenissen van *bol* (wereldbol; hoofd) zal de beginnende tweedetaalleerder niet zo vaak nodig hebben. Deze zijn dan ook niet opgenomen.
- 3 Verschillen doordat één vorm tot meer woordsoorten behoort, herkent deze doelgroep niet. Deze verschillende vormen zijn daarom onder één lemma opgenomen (*fout / de fout*). Er staan dan meer betekenissen vermeld. Uitdrukkingen staan onder het betreffende lemma. De criteria voor het opnemen van een uitdrukking zijn gelijk aan de criteria voor de selectie van de woorden.
Uitdrukkingen zijn als aparte betekenis opgenomen omdat ze anders niet terug te vinden zijn voor de doelgroep.

5. Welke woorden zijn gebruikt in de omschrijvingen en voorbeeldzinnen?

- 1 Om goed te kunnen werken met een woordenboek, moet de gebruiker de omschrijvingen kunnen begrijpen. Dit woordenboek geeft eenvoudige omschrijvingen voor de opgenomen trefwoorden. Deze bevatten woorden uit de basiswoordenschat die dit woordenboek biedt. Net gestarte of langzaam lerende cursisten tot CEF-niveau A2 / Meijerink niveau 1F, hebben hiermee een toegankelijk woordenboek.
- 2 Het uitgangspunt is dat alle woorden die gebruikt worden in de omschrijvingen en voorbeeldzinnen, in het woordenboek te vinden moeten zijn. Voorkomen moet worden dat een taalleerder een woord opzoekt en vervolgens in de omschrijving of voorbeeldzin weer onbekende woorden tegenkomt.

In een enkel geval zijn wel woorden gebruikt die niet in het woordenboek staan. Deze worden ter plekke uitgelegd. Een voorbeeld is het *onweer*: *Bij onweer is de lucht bewolkt, hoor je donder (hard geluid) en zie je af en toe bliksem (heel kort wit licht)*. Vaak regent het bij onweer ook hard. De woorden *donder* en *bliksem* staan niet als trefwoord in het woordenboek.

- 3 Door onze eigen ervaring met deze doelgroep weten we in welke volgorde de woorden worden verworven. Zo wordt *doodgaan* meestal eerder geleerd dan *overlijden*. Daarom wordt *overlijden* omschreven als *doodgaan*, maar staat bij *doodgaan* als omschrijving *stoppen met leven*; *sterven* en niet: *overlijden*.
- 4 Eerst wordt de betekenis van een trefwoord gegeven: een synoniem, tegenstelling en/of omschrijving. Daaronder staat een voorbeeldzin. In een enkel geval is elke vorm van omschrijven moeilijker te begrijpen dan het woord zelf. In dat geval is alleen een voorbeeldzin opgenomen. Zo leert de taalleerder van alle woorden die met angst te maken hebben, meestal het eerst het woord *bang*. Elk synoniem wordt later verworven en is niet te gebruiken als omschrijving. Bij woorden waarvan de taalleerder over het algemeen de betekenis al weet, maar die hij kan willen opzoeken vanwege de spelling (*de auto*), staat vaak ook alleen een voorbeeldzin, soms in combinatie met een illustratie.
- 5 De begrijpelijkheid staat voorop. Dit betekent dat er in de omschrijvingen of bij de synoniemen soms woorden gebruikt worden van een andere woordsoort dan het basiswoord, als de taalleerder zo'n woord eerder zal begrijpen. Een langzame leerder ziet het verschil niet tussen woorden van verschillende woordsoorten (bijvoorbeeld *het bezwaar* = *iets niet goed vinden*). Een omschrijving of synoniem dekt soms niet de exacte lading van het trefwoord. *Aannemen* is bijvoorbeeld niet precies *denken*, eerder *veronderstellen*, maar *denken* komt van de woorden die de cursist kent, het dichtst in de buurt. Voorbeeldzinnen moeten in deze gevallen de woorden verder verduidelijken.
- 6 Het natuurlijke taalgebruik staat voorop. Liever een bijzin die natuurlijk klinkt, dan een geforceerde enkelvoudige zin. *John is een Amerikaan. Hij woont in Nederland.* is geen natuurlijk taalgebruik. Het is bovendien niet gemakkelijker te begrijpen dan *John is een Amerikaan die in Nederland woont*. Een beginnende langzaam lerende taalleerder gaat af op de concrete woorden *Amerikaan*, *Nederland* en *woont*. Bovendien zal de taalleerder juist extra steun hebben aan voegwoorden als *omdat* of *maar*. Verbindingswoorden in een tekst (voegwoorden en verwijswwoorden) kunnen niet vaak genoeg aangeboden worden. Deze zijn essentieel om teksten te begrijpen en komen zeer frequent voor.
- 7 Voor woorden die moeilijk te omschrijven zijn maar wel snel duidelijk worden door een afbeelding, zijn illustraties gebruikt.
- 8 Categorieën: achterin het woordenboek zijn woorden opgenomen die tot een bepaalde categorie behoren, zoals *kleding*, *groente*, *kleuren*. In het woordenboek zelf wordt hiernaar verwezen. De taalleerder zal woorden die binnen een categorie aangeboden worden, beter onthouden.

6. Vervoegingen en verbuigingen / verschillende vormen / uitspraak
- 1 In de trefwoordenlijst zijn ook verbuigingen van zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden en vervoegingen van werkwoorden opgenomen. De gebruiker kan zo een verbogen of vervoegd woord dat hij tegenkomt, terugvinden in het woordenboek.
In het studievoordigheidsdeel leren de cursisten de basisvorm te vinden bij een verbogen of vervoegd woord.
 - 2 Vrouwelijke en mannelijke vormen: de vrouwelijke vorm is alleen opgenomen als deze vaak voorkomt. Deze staat dan onder hetzelfde lemma als de mannelijke vorm. Op de betreffende alfabetische plaats in het woordenboek wordt hiernaar verwezen.
 - 3 Een aanwijzing over de uitspraak is alleen opgenomen bij leenwoorden waarvan de uitspraak afwijkt van een algemene regel in het Nederlands. Als algemene regel geldt bijvoorbeeld dat '-isch' uitgesproken wordt als [ies], '-lijk' als [luk], of dat een 'c' voor een 'e' of 'i' (zoals in *cent* of *cirkel*) uitgesproken wordt als [s]. In deze gevallen is geen uitspraak weergegeven.
Met minder voorkomende klankcombinaties als '-lijk' wordt geoefend in het studievoordigheidsdeel.
 - 4 Stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden, zoals *glazen* en *wollen*, zijn opgenomen als zelfstandig trefwoord en dus niet onder het betreffende zelfstandig naamwoord.
 - 5 Vormen van de verleden tijd en voltooid deelwoorden van onregelmatige werkwoorden zijn in de volgende gevallen opgenomen als een apart lemma met een verwijzing:
 - De vorm komt frequent voor. Dus wel *kwam*, maar niet *blies*.
 - De vorm wijkt af van de infinitief waardoor de cursist waarschijnlijk moeilijkheden zal ondervinden bij het vinden van de infinitief (*gelopen* is niet opgenomen, *gevochten* wel).
 - 6 Onregelmatige vervoegingen in de tegenwoordige tijd van frequent voorkomende werkwoorden zijn opgenomen als apart lemma met een verwijzing.

Bibliografie

Alons, Bienfait e.a., *Zebra*, ThiemeMeulenhoff, Utrecht, 1999-2001
Gathier en de Kruijf, *Breekijzer 1 en 2*, ThiemeMeulenhoff, Utrecht, 2001
Gathier en de Kruijf, *Beter Lezen*, Coutinho, Bussum, 2002
Gathier en de Kruijf, *Verder Lezen*, Coutinho, Bussum, 2003
Kamininski, Lahnstein en Van Leeuwen, *Wat is een basisschool?*, Coutinho, Bussum, 2000
De Kleyn en Nieuwborg, *Basiswoordenboek Nederlands*, Wolters-Noordhoff, Groningen, 2001
Liemberg, Tholen, Huizinga, Jansen en van de Poel, *Ijsbreker 1*, ThiemeMeulenhoff, Utrecht, 2000
Liemberg, Huizinga, Jansen en van der Poel, *Ijsbreker 2*, ThiemeMeulenhoff, Utrecht, 2000
Uitdenbogaart (redactie), *Woordfrequenties*, Oosthoek, Scheltema en Holkema, Utrecht, 1975

Hoe gebruik je dit woordenboek?

Hoe zie je
het woord
nog meer?

Is het een de- of
een het-woord?

Hoe spreek
je het uit?

Wat betekent
het woord?

Hier kun je schrijven,
bijvoorbeeld wat het woord
in je eigen taal betekent

de e-mail e-mails	Spreek uit: [ie-meel] brief die je met de computer stuurt Ik stuur elke week een <i>e-mail</i> naar mijn broer in Amerika. Die kan hij dan meteen lezen. Ik krijg ook elke week een <i>e-mail</i> terug.	
de fiets fietsen	Ik ga altijd met de <i>fiets</i> naar het station, dat is sneller dan met de bus.	
fiet-sen fiets / fietst / fietsen fietste / fietsten is / heeft gefietst	op een fiets ergens naartoe gaan Het was gisteren lekker weer. We zijn naar de zee <i>gefietst</i> . We hebben de hele dag <i>gefietst</i> .	
het oog ogen	Kijk bij Lichaam op blz. 285	
oud oude	1 hoe <i>oud</i> = hoeveel jaar iemand is - Hoe <i>oud</i> bent u? - Ik ben 33 jaar. 2 veel jaren in leeftijd; jong Mijn opa is 94, dat is erg <i>oud</i> . 3 het bestaat al een tijd; nieuw We hebben een heel <i>oud</i> huis. Er is veel kapot.	1 2 3
viel / vie-len	Kijk bij: vallen op blz. 230	

Hoeveel betekenissen
heeft het woord?

Kijk bij dit woord
wat het betekent.

Wat is de
tegenstelling?

Hoe ziet
het eruit?

Hoe zie je het
woord nog meer?

Hoe gebruik
je het woord
in een zin?

Welke lettergreep
heeft de klemtoon?

Bij welke groep
woorden hoort het
woord? Hoe ziet het
eruit? Op welke
bladzijde vind ik dat?

Wat zijn de
lettergrepen?

aan

- 1 het doet het; ➡ uit
De televisie staat *aan*. We kijken naar een film.
De computer staat nog *aan*. Moet je nog werken?
- 2 *aanhebben, aanhouden*
of *aandoen* van kleren;
➡ uitdoen; uittrekken
Ik heb binnen nooit schoenen *aan*.
- 3 op een plaats
Het schilderij hangt *aan* de muur.
De tas hangt *aan* de stoel.
- 4 bij sommige werkwoorden,
bijv. denken *aan*, geven *aan*
Ik denk vaak *aan* mijn familie.
- 5 ergens niets *aan* vinden =
iets niet leuk vinden
Hoe vind je die film? Ik vind er niets *aan*.

1

2

3

4

5

aan-bie-den

bied aan / biedt aan /
bieden aan
bood aan / boden aan
heeft aangeboden

- 1 geven
Mag ik u iets te drinken *aanbieden*?
- 2 excuses *aanbieden* = sorry zeggen
Ali komt te laat op de afspraak.
Hij *biedt* zijn excuses *aan*.

1

2

de aan-bie-ding
aanbiedingen

goedkoper dan normaal
Deze week zijn de appels bij de C1000 in de
aanbieding. Ze kosten niet € 1,50 per kilo,
maar € 0,80.

.....

de aan-dacht

aandacht hebben = opletten; kijken
of luisteren naar iets
Mag ik even jullie *aandacht*? =
Willen jullie even luisteren?
Dat kind vraagt veel *aandacht*. = Zijn moeder moet
de hele tijd met hem praten en op hem letten.

.....

aan-ge-bo-den

- 1 te koop *aangeboden* = je kunt iets kopen
Boven de advertentie staat: 'Te koop *aangeboden*,
tweedehands fiets.' Dat betekent: je kunt een
tweedehands fiets van die persoon kopen.
- 2 Kijk bij: aanbieden

1

2

aan-ge-ven

geef aan / geeft aan /
geven aan
gaf aan / gaven aan
heeft aangegeven

iets *aan* iemand *geven*
Wil je mij het woordenboek even *aangeven*?

.....

de aan-gif-te

aangifte doen = iets officieel vertellen
Mijn portemonnee is gestolen. Ik ga *aangifte* doen
bij de politie. De politie maakt een officieel papier.

.....

aan-hou-den

houd aan / houdt aan /
houden aan
hield aan / hielden aan
heeft aangehouden

➡ uittrekken
De dokter zegt: 'Wilt u uw kleren uittrekken?'
U kunt uw ondergoed *aanhouden*.'

.....

aan-kij-ken

kijk aan / kijkt aan /
kijken aan
keek aan / keken aan
heeft aangekeken

iemand in de ogen kijken

In Nederland moet je iemand *aankijken*, als je met hem praat.

.....

aan-kle-den

kleed aan / kleedt aan /
kleden aan
kleedde aan /
kleedden aan
heeft aangekleed

1 kleren aandoen

Ze *kleedt* haar kind *aan*.

1 1

zich aan-kle-den

(me / je / zich / ons)

2 je eigen kleren aandoen

Na het wassen *kleed* ik me *aan*.

2 2

aan-ko-men

kom aan / komt aan /
komen aan
kwam aan / kwamen aan
is aangekomen

1 ergens komen; ➡ vertrekken

De trein *vertrekt* om 12.00 uur uit Utrecht en *komt* om 12.40 uur *aan* in Rotterdam.

1 1

2 zwaarder worden

Ik ga wat minder snoepen. Ik ben deze maand drie kilo *aangekomen*.

2 2

aan-krui-sen

kruis aan / kruist aan /
kruisen aan
kruiste aan / kruisten aan
heeft aangekruist

een kruisje zetten

Je moet het goede antwoord op de toets *aankruisen*.

a Eva is een man.

X b Eva is een vrouw.

.....

de aan-ma-ning

aanmaning

Als je een rekening niet betaald hebt, krijg je een *aanmaning*. Dat is een brief. In die brief staat dat je moet betalen, anders krijg je een boete.

Ik heb een *aanmaning* gekregen, omdat ik de huur nog niet betaald heb.

.....

aan-ne-men

neem aan / neemt aan /
nemen aan
nam aan / namen aan
heeft aangenomen

1 accepteren

Ik heb geld van mijn vader *aangenomen*, want ik heb het nodig.

1 1

2 denken

De docent is ziek. Ik *neem aan* dat we geen les hebben.

2 2

aan-pak-ken

pak aan / pakt aan /
pakken aan
pakte aan / pakten aan
heeft aangepakt

1 iets pakken wat iemand geeft

Kun jij deze woordenboeken even *aanpakken*?

1 1

2 iets doen; een probleem oplossen

Ik krijg bezoek, maar ik heb te weinig eten in huis. Hoe moet ik dat nou *aanpakken*?

2 2

zich aan-pas-sen

(me / je / zich / ons)
pas aan / past aan /
passen aan
paste aan / pasten aan
heeft aangepast

dezelfde dingen gaan doen als andere mensen

Sanja is drie maanden in Nederland. Ze heeft een Nederlandse man. Ze vindt het moeilijk om zich *aan* te *passen* aan de Nederlandse gewoontes.

Haar man wil bijv. twee keer per dag brood eten en zij wil twee keer per dag warm eten.

.....

aan-ra-ken

raak aan / raakt aan /
raken aan
raakte aan / raakten aan
heeft aangeraakt

contact hebben met je lichaam,
meestal met je handen
Verliefde mensen willen elkaar graag *aanraken*.
Als je die hete kachel *aanraakt*, brand
je je vingers.

aan-slui-ten

sluit aan / sluiten aan
sloot aan / sloten aan
heeft aangesloten

iets laten werken, bijv. gas, water,
de telefoon; ➡ afsluiten
Ik krijg volgende week een nieuw huis. Maar ik
heb nog geen telefoon. Ze moeten de telefoon
nog *aansluiten*.

aan-staand

aanstaande

volgend
Het is maandag 3 oktober. *Aanstaande* woensdag
is het 5 oktober.

het aan-tal

aantallen

hoeveel
Het *aantal* kinderen in de klas is dertig.

aan-trek-ken

trek aan / trekt aan /
trekken aan
trok aan / trokken aan
heeft aangetrokken

kleren aandoen; ➡ uittrekken
Ik ga vanavond naar een feest.
Wat zal ik *aantrekken*?

aan-vra-gen

vraag aan / vraagt aan /
vragen aan
vroeg aan / vroegen aan
heeft aangevraagd

officieel om iets vragen
Zijn familie uit Marokko komt op bezoek. Hij
moet nu een visum *aanvragen* bij de ambassade.

aan-we-zig

aanwezige

je bent er; ➡ afwezig
- Zijn alle cursisten vandaag *aanwezig*?
- Nee, Ahmed is er niet.

aan-wij-zen

wijs aan / wijst aan /
wijzen aan
wees aan / wezen aan
heeft aangewezen

met je vinger laten zien waar iets is
Ik zal je op de kaart van Nederland *aanwijzen*
waar ik woon.

aan-zet-ten

zet aan / zetten aan
zette aan / zetten aan
heeft aangezet

aandoen van een televisie, radio, computer
of ander apparaat
Op zondagavond om zeven uur zet mijn man de
televisie *aan* voor het voetballen.

de aap

apen

Kijk bij: **Dieren** op blz. 280

de aard-ap-pel

aardappels

Nederlanders eten 's avonds vaak
aardappels, groente en vlees.

de aar-de

wereld; alle landen en zeeën samen
De *aarde* is rond, zoals een bal.
De *aarde* draait om de zon.

aar-dig

aardige

- 1 vriendelijk; leuk
Onze buren zijn erg *aardig*.
Dat was een *aardige* film.
- 2 wel *aardig* = een beetje leuk
- Hoe vind je die jas?
- O, wel *aardig*.

1
2

de aard-rijks-kun-de

op school leren kinderen over Nederland en andere landen, dit leren ze bij *aardrijkskunde*
Bij *aardrijkskunde* leert mijn kind waar alle grote plaatsen op de kaart van Nederland liggen.

.....

aar-ze-len

aarzel / aarzelt / aarzelen
aarzelde / aarzelden
heeft geaarzeld

niet weten wat je moet doen; twijfelen
Ik kan een ander huis krijgen, maar ik weet nog niet of ik het doe. Ik *aarzel* nog.

.....

het a-bon-ne-ment

abonnementen

- 1 Hij koopt elke maand een *abonnement* voor de bus. Hij betaalt voor een kaart en kan de hele maand met de bus mee.
- 2 Ik heb een *abonnement* op de krant. Ik krijg de krant elke dag.

1
2

ab-so-luut

absolute

zeker; helemaal
Koffie drinken bij de computer, dat mag *absoluut* niet!
- Kom je morgen op mijn feestje?
- Ja, *absoluut*!

.....

ac-cep-te-ren

accepteer / accepteert /
accepteren
accepteerde / accepteerden
heeft geaccepteerd

- Spreek uit: [ak-sep-ti-run]
- 1 iets goed vinden; zeggen dat iets mag
De docent *accepteert* niet dat de cursisten in de klas roken.
- 2 denken: ik wil het niet, maar ik kan het niet veranderen
Mijn oma is erg ziek. We moeten *accepteren* dat ze doodgaat.
- 3 iets krijgen en zeggen dat je het wilt hebben
Zijn vader geeft hem geld. Hij *accepteert* het en zegt: 'Dankjewel'.

1
2
3

de ac-cept-gi-ro

acceptgiro's

Spreek uit: [ak-sept-gie-roo]
kaart waar je mee kunt betalen, je zet je handtekening eronder en stuurt hem naar de bank
Je krijgt een *acceptgiro* om het lesgeld te betalen.

.....

acht

8

.....

ach-ter

 voor
Achter het bord is de muur.
De cursisten zitten *achter* de computer.

.....

ach-ter-blij-ven

blijf achter / blijft achter /
blijven achter
bleef achter / bleven achter
is achtergebleven

ergens blijven als anderen weggaan
Toen ik in Nederland ging wonen, *bleef* mijn familie *achter* in Iran.

.....

ach-ter-in	achter en in iets Ik zit voor in de auto en mijn kinderen <i>achterin</i> .	
de ach-ter-kant achterkanten	 de voorkant De <i>achterkant</i> van je hoofd kun je zelf niet zien.	
de ach-ter-naam achternamen	naam van je familie Hij heet Peter de Vries. Peter is zijn voornaam en de Vries is zijn <i>achternaam</i> .	
ach-ter-uit	 vooruit 1 <i>achteruit</i> gaan = naar achteren gaan Kunt u wat <i>achteruit</i> gaan? U staat te dicht bij het loket. 2 <i>achteruit</i> gaan = slechter worden De gezondheid van mijn opa gaat snel <i>achteruit</i> .	1 2
acht-tien	18	
de ac-tie acties	Spreek uit: [ak-sie] 1 in <i>actie</i> komen = iets doen Mijn zoon slaat zijn kleine zusje. Ik moet nu in <i>actie</i> komen. 2 reclame in een winkel Er is een <i>actie</i> bij onze supermarkt: drie pakken koffie halen, twee betalen.	1 2
de ac-ti-vi-teit activiteiten	Spreek uit: [ak-tie-vie-teit] iets wat gebeurt; iets wat mensen doen Op Koninginnedag zijn er veel <i>activiteiten</i> : er is een kindermarkt, er zijn spelletjes, er is een voetbalwedstrijd en een disco voor kinderen.	
de a-dem	lucht die mensen en dieren nodig hebben om te leven Ik had zo hard gelopen, ik kon bijna geen <i>adem</i> meer krijgen.	
a-dem-ha-len haal adem / haalt adem / halen adem haalde adem / haalden adem heeft ademgehaald	lucht naar binnen halen in je longen en weer naar buiten laten gaan Onder water kun je niet <i>ademhalen</i> .	
de ad-mi-ni-stra-tie administraties	Spreek uit: [at-mie-nie-straa-tsie] 1 het opschrijven; alles op papier zetten Ik begrijp niet alle formulieren en papieren. Maar mijn buurman helpt me soms met mijn <i>administratie</i> . 2 plaats in een school, bedrijf of kantoor waar ze alles met papieren en formulieren regelen Ik moet nog een formulier voor de reiskosten halen bij de <i>administratie</i> van mijn school.	1 2